

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 10. Providentia Dei è malis physicis, & moralibus, elicit bona. Ex Veteri. Ex Novo. Ex Patribus, & aliis. Diabolus prodest.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

eis pereant, sine labore tuetur. V. Beda l. 30. quest. in lib. Reg. q. 6. hic.

Sub umbra alarum tuarum protege me. Psal. 16. 8. Alas habere dicitur Deus pro eo, quod, more avis, electos suos, tanquam pullos, sub se jungit, fovet; & ab insidiis diaboli, & malorum hominum protegit. S. Anselmus lib. de vestim. & alis DEO attributis. Ala.

Dominus regit me. Pf. 22. 1. Ut dux viatorum, ne deviet; ut lux in tenebris ambulantiem, ne exorbitet; ut pastor gregem, ne a lupis pereat. Dominus regit me ut navem, ut regnum, ut exercitum: ut cœcum, ut equum frœnô, & stimulô, Regit me ut scholas. *Qui sedes super cherubim;* id est, plenitudinem scientiæ. Hugo Card. hic.

Timeat Dominum omnes Sancti ejus quoniam non est inopia timentibus eum. Psal. 33. 10. Pascebat te Dominus contemnantem se; & deseret te timentem se? S. August. hic.

Iustorum anima in manu Dei sunt. Sap. 3. 1. id est, in peculiari Dei curâ, providentiâ, tutelâ, directione. Moraliter portatur iustus manu Dei. 1. sicut puer manu matris, vel nutricis, juxta illud Ol. 11. 3. *& ego, quasi nutritus Ephraim, portabam eos in brachiis meis.* 2. sicut charta est in manu scriptoris; ut in ea scribat, & pingat, quidquid velit, juxta illud Il. 49. 16. *Ecce in manibus meis descripsi te* Sic Christus crucifixus in manibus suis inscripsit dilectos suos, non calamis; sed clavis; non atramentô, sed sanguine: ut amorem suum eximum in nos testaretur. 3. sicut annulus est in manu regis: æquè enim pretiosa est anima iusti in manu, & oculis Dei. Vide Jerem. 22. 24. Eccl. 49. 13. Aggæi 2. 24. 4. sicut æger debilis est in manu confortantis, juxta illud Ezech. 3. 14. *manus Domini erat mecum confortans me.* 5. sicut materia, vel instrumentum, est in manu artificis: ut eas tusionibus, pressuris, patientiâ, omnique virtute, & gratiâ, expoliat. Cornelius hic.

Serve Dei, tolle prandium, Dan. 14. 36. Talem enim disciphorum inopia meruerat hebdomadis. S. Hieron. l. 2. contra Jovin.

Ex Novo, & Patribus.

Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Luc. 12. 7. Non quicumque capilli numerantur, sed hærentes capiti. Obediens, suoque adherens capiti, Dei in se curam provocat. Oliva l. 13. Strom. hic.

Nolite querere, quid manducetis. Luc. 12. 29. *Pater vester.* Cajet. & hæc sola ratio sufficit ad confidendum, Nicetas in or. 44. Nazianz. ait: paratâ rerum copiâ creatum ultimo Adamum esse; ut Mundum ingressus inopiâ minimè laboraret.

Servum Christi non custodia temporalis, sed Domini providentiâ, sepire consuevit. S. Ambros. orat. in Auxentium de Basilicis tradendis.

§. IX.

Providentia Dei de uno, ut de omnibus, quasi de te solo.

Vidit Dominum innixum scale. Gen. 28. 12. 13. Nota, Deum suos, præsertim virtute præstantes tantâ curâ per se, & Angelos, curare; ac si iis torus incumberet, nec quicquam aliud curaret in toto Mundo. Juxta illud Cant. 2. 16. *dilectus meus mihi, & ego illi.* Cornelius hic.

Ego sum Deus Abraham &c. Exod. 3. 6. Quæres, cur hic ter, putâ ad singulos, repetatur nomen Dei. R. ut ostendat Deus; quantum singulorum habeat curam: quod unum curet, sicut omnes; & quod singulorum sit totus. Cornelius hic.

Sic intendunt divina judicia super unam animam, sicut super unam urbem; sic super unam urbem, sicut super unam gentem, sic super unam gentem, sicut super universam humani generis multitudinem: quia & sic intendit Dominus singulis, ac si vacet à cunctis; & sic simul intendit omnibus, ac si vacet à singulis. S. Gregor. mor. l. 25. 13.

Sic gressus meos, semitasque, consideras; & die, noctuque, super custodiam meam vigilas, omnes semitas meas diligenter norans, speculator perpetuus; velut si totius creaturæ tuæ, cœli, & terræ, oblitus, tantum me solum consideres, & nihil sit tibi curæ de aliis. S. August. solil. c. 14.

O tu bone omnipotens! qui sic curas unumquemque nostrum, tanquam solum cures; & sic omnes, tanquam singulos. Id. lib. 3. Conf. c. 11.

Itâ tibi intendit Deus, itâ tui curam jugiter habet; quasi tu solus in toto terrarum orbe viveres. Blossius parad. an. c. 2.

§. X.

Providentia Dei è malis physicis, & moralibus, elicit bona.

Ex Veteri.

Ecce somniator venit: venite occidamus eum. Gen. 37. 19. Tolle malitiam fratrum ejus, tolle invidiam, tolle illud omne parricidale commentum, quô sævierunt in fratrem, usquequò venderent eum. Si hoc auferas, vide quantum simul peremeris dispensationem Dei: simul enim abscondes cuncta illa, quæ apud Ægyptum per Joseph pro salute omnium getta sunt. Orig. hom. 14. in Num. 23. Quia mutari Dei consilium non valet: quem ideoveniderunt, ne adorarent; adorârunt quia vendiderunt. S. Gregorius hom. 21. in Ezech. Quidquid in contrarium moliaris, resistente licet Universi creaturâ, pugnantibus tenebrarum potestatibus: per eas ipsas contrarietates iustus vadit, secundum quod scriptum est de eo. Bæza t. 1. l. 3. c. 6. §. 6. Per ipsos insidiatores ei contexebatur diadema, & comparabatur purpura; & ab infamiâ occasione, honoris, & regni, ei causa processit. S. Chrysostr. in Pl. 138. de Joseph. Penfe-

Penfemus, quomodo fapientes in ipfa fua aftutia vis divina comprehendat. Ideo ab eis venditus erat Iofeph, nē adoraretur: fed ideo eft adoratus, quia venditus. Aftutē namque aliquid agere auli funt, ut Dei confilium mutaretur, fed divinō iudiciō, quod declinare conati funt, renitendo fervierunt. - Sic divinum confilium, dum devitatur, impletur: fic humana fapientia, dum reluctatur, comprehenditur. S. Gregor. mor. l. 6. c. 12.

Vos cogitāstis de me malum; fed Deus vertit illud in bonum. Gen. 50. 20. *Mifit ante eos virum.* Pfa. 104. 17. Merito dixit *virum*: quia multa paffus viriliter cuncta fultinuit. Considerandum eft etiam, quod dicit, eum *Dominum* miffiffe; qui fratrum fuorum iniquitate diftractus eft. Novit enim Deus bene uti malis alienis: fic enim illi omnia adverfa feliciter contigerunt; ut miffio facta fit Domini Iofeph dolofa venditio; fic ut ipfe fuis fratribus dicit. Gen. 45. 5. *pro falute veftra miffit me Deus ante vos in Agypto.* Caffiodorus in Pf. 104.

Præcepit ergo Pharaō - quidquid mafculini fexus natum fuerit, in flumen projicite. Ex. 1. 22. Cur parentes potuerunt obfcondere Aaron, non Moyfem? S. Chryfoft. hom. 14. in Acta; femper, quæ videntur effe contra nos, pro nobis fiunt. Hoc mirabile eft, quod non per ea, quæ videntur, fecuritatis effe; fed planè per contraria, omnia pro nobis fiunt. Iuffit Pharaō in flumen projici pueros. Nifi pueri fuiffent projecti, non fuiffet fervatus Moyfes; non in aula educatus fuiffet. Quando expositus eft, tunc factus eft in honore. Altiffima Dei providentia id, quod erat mandatum ad interitum, ordinat ad salutem, vitam, & exultationem. Sylveira in Act. 7. 21.

Idcirco pofui te; ut oftendam in te fortitudinem meam; & narretur nomen meum in omni terra. Ex. 9. 16.

Magna opera Domini, exquifita in omnes voluntates ejus. Pf. 110. 2. & tam fapienter exquifita; ut, cum Angelica, & humana, creatura peccaffet, id eft, non quoddam ille, fed quod voluit ipfa, feciffet; etiam per eandem creaturæ voluntatem, quæ factum eft, quod creator noluit, implevit ipfe, quod voluit: bene utens & malis tanquam summè bonus. S. Auguft. Enchir. c. 100.

Radix fapientia cui revelata eft? Eccli. 1. 6. Quæ ratione Deus bonum è malo eliciat, rad cis fimilitudine explicatur. Radices enim, licet foetidis, & immundis, aquis riges; ex illis tamen arbor humorem elicit, quod flores, & fructus, ramis fubminiftrat; & quibus idem, qui cœnofas aquas immiferat, nutriatur. Octavianus hic.

Conflabunt gladios fuos in vomeres, & lanceas fuas in falces. Ifa. 2. 4. Quando id factum? ut gladii, qui funt ad perdendam vitam, convertantur in aratrum, & inftrumtum alendæ vitæ? & lanceæ, quæ funt ad occidendum, fint pro metendis alimentis? Hoc totum videmus in Paulo impletum, ait Tertull. l. Adv. Gnoft. c. 13. Paulus Apoftolus, de perfecutore, qui prius Ecclefiæ fanguinem

fudit, poftea gladium ftylō mutans, & convertens macharam in aratrum; Lupus rapax Benjamin, deinde afferens ipfe efcam. Sylveira in Act. 9. 2.

Ex Novo.

Filia mea modo defuncta eft. Matth. 9. 18. Moriebatur ifta duodennis puella; nec Chriftus ante mortem voluit fubvenire; ut per revocationem à morte attolleretur miraculum; et fides fcientium per amplius firmaretur. Sim. Cafs. l. 5. c. 14.

Et Judas Ifcariotes, qui & tradidit eum. Matth. 10. 4. Habuit Chriftus inter Apoftolos unum; quō malō utens bene, & fuæ Paffioni difpofitum implet, & Ecclefiæ fuæ tolerandorum malorum præberet exemplum. S. Auguft. de Civ. l. 18. c. 49. Non Judæ traditio, fed fapientia Chrifti, atque potentia, salutem peperit univerfis. Chriftus enim improbitate aliorum ad utilitatem noftam ufus eft. S. Auguft. hom. 82. in Matth. 26.

Filia mea male à dæmonio vexatur. Matth. 15. 22. Ut quid malè? nunquid aliquando benè vexare quempiam volet? minime: fua intentione duntaxat, fed divinā providentiā, quæ benè malis utitur; dæmonum malorum hominum, voluntatibus funt fecuræ coronæ. Clamat hoc Martyrum exercitus, vexantibus dæmoniis, tyrannorum terrore, & fuppliciis, confecratus. Hæc filia, maternō iudiciō, malè à dæmonio vexabatur: fic enim intentione Sathanicā; fed ad profectum utriusque, bene vexata fuit: nam ambæ, in anima liberæ à cultu averfæ gentilium, in Chrifti familiam tranfierunt. Sim. Cafs. l. 5. c. 24.

Filius hominis vadit, ficut fcriptum eft de illo. Matth. 26. 24. Non obfuit proditoris infania, fed fervivit Domini viis; & inter inimicorum rabies contrariantes viam invenit, quā citius perveniret ad gloriam præparatam. Bæza t. 1. l. 3. c. 6. §. 6. Si auferas malitiam Judæ, proditiōemque ejus perimas; abftuleris pariter Crucem Chrifti, & Paffionem ejus &c. - Et propterea puto, in divinis voluminibus fcripta effe bonorum gefa, & malorum; & ex finiftris, & dextris actibus fcripturas divinas effe contextas: ut intelligamus; quia apud Deum otiofa non funt, nec malorum opera, nec bonorum. Orig. hom. 14. in Num.

Infer digitum tuum huc. Joan. 20. 27. Plus nobis Thomæ infidelitas ad fidem; quàm fides credentium Difcipulorum, profuit: quia dum ille ad fidem palpando reducit; nofta mens, omnī dubitatione pofpofitā, in fide folidatur. S. Gregor. hom. 26. in Evang.

Vexatos à fpiritibus immundis. Actor. 5. 16. Hic, & in Evangelis, crebra fit mentio poffefforum à dæmone, quos curavit Chriftus, & Apoftoli; imò crebrior, quàm in toto Teftamento veteri: quia vigeat tempore Chrifti hærefis Sadducæorum negans effe Spiritus. Ad hanc refutandum, permiffit Deus dæmoni homines poffidere; in eisque fe, & vim fuam, oftendere: idque aliquando finè culpā, aliquando ad puniendam culpam, vel obfefforum, vel

parentum. Simili de causa permittit DEUS tot sagas, & magos; contra Atheos, qui negant omnem Spiritum, imò omne Numen. Cornelius hic.

Perit ab eo epistolas. Act. 9. 2. Cur Saulus à Pontifice non petit mandata, sed epistolas non decreta, provisiones. Perpende profundam DEI sapientiam. Postulat eas ad Ecclesiam Christi destruendam: Ordinatur DEUS, ut ipse scribat, & nobis det epistolas divinâ sapientiâ plenas, ad fundandam, & illustrandam, Ecclesiam. Ommutatio dexterâ Excelsi, qui sic rerum ordinem, ac stylum, immutat; qui sic hostilia arma convertit in auxilia, & patrocina. Et sic manus armata cum epistolis, ad expugnandam Ecclesiam, sit manus armata cum epistolis ad fortiter pugnandum pro defensione ipsius Ecclesiæ. Sylveira hic 9. 2.

Forstian enim ideo discessit ad horam à te, ut æternum illum reciperes. Scribit. S. Paulus ad Philemonem v. 5. de Onesimo. S. Hieron. si dominum non fugisset, nunquam venisset Romam, ubi Paulus erat victus in carcere. Si Paulum in vinculis non vidisset, non recepisset fidem in Christum. Si Christi non habuisset fidem, nunquam Pauli effectus filius in opus Evangelii mitteretur. Ex quo paulatim, & per gradus suos minister Evangelii est factus Onesimus; quia fugit à domino: apud Did. Nis. D. 4. Pasch. §. 3.

Videbunt corpora eorum per tres dies, & dimidium. Apoc. 11. 9. Anti-Christiani eò consilio non sinent Sanctos sepeliri, ad majorem ignominiam. At providentia DEI ordinavit; ut eorum malitia inserviret ad majorem gloriam. Albertus M. Vult DEUS insepultos esse; ut major sit eorum gloria, ut evidens fiat eorum resurrectio: quia, si sepulti essent, non esset ita clarum de eorum resurrectione. Sylveira hic.

Ex Patribus, & aliis.

Dicimus, dispositione quâdam, & sapientiâ DEI, ita in hoc Mundo esse disposita, ut nihil profus otiosum sit apud DEUM; etiam si malum illud sit, etiam si bonum. Orig. hom. 14. in Num. Sensus est, non ipsa verba.

Si homo ad imaginem, & similitudinem DEI factus in suâ honore naturæ mansisset; nec diabolicâ fraude deceptus, à lege sibi posita per concupiscentiam deviasset; Creator Mundi creatura non fieret; neque aut sempiternus temporalitatem subiret; aut æquali Deo Patri Filius Deus formam servi, & similitudinem carnis peccati assumeret. S. Leo l. 3. in Pentecoste.

Neque DEUS ullum, non dico Angelorum, sed vel hominum crearet, quem malum futurum esse præscisset; nisi pariter nôset, quibus eos bonorum usibus commodaret: atque ita ordinem saculorum, tanquam pulcherrimum cæmen, etiam ex quibusdam quasi anthithedis, honestaret. S. Aug. de spir. l. 11. c. 18.

Sicut iniqui malè utuntur bonis operibus Dei; sic contra Deus benè utitur malis operibus iniquorum. Id. tr. 27. in Joau.

DEUS permittit hominem tentari, quem sciebat esse casurum: quia simul videbat, eò casu se uti posse ad misericordiam, & justitiam, declarandam: dum ex damnata massa alios justè puniet, alios misericorditer liberabit. S. August. de grat. &c. c. 10.

Est maximum divinæ providentiæ argumentum; non sinere, ut vitium, quod ex voluntaria defectione ortum est, inconducibile maneat, & inutile; sed nec sit omnino noxium. &c. Clemens Alexand. l. 1. Strom. c. 8.

Multi adhuc, Deo dispensante, cadunt; ut fortiores resurgant: & qui prius ante lapsum habuerunt solummodò gratiam adjuvantem, post ruinæ reparationem accipiunt simul & gratiam confirmantem. Rich. à S. Vict. de erud. hom. inter. l. 2. c. 50.

Diabolus prodest.

Permissus est ad probandum Job Sathanas. Nescit diabolus; quanta bona de illo fiant, etiam cum sævit. Sævius intravit in cor Judæ; sævius tradidit Christum, sævius crucifixus; & crucifixò redemptus est orbis terrarum. S. August. in Psal. 130. Ecce sævitia diaboli diabolo obfuit; nobis autem profuit. Sævendo enim, quos tenebat, amisit, redemptos sanguine Domini; quem, cum sæviret, effudit. ib.

Diabolus sibi ipsi, non nobis, est malus: nos enim, si velimus, plura etiam commoda per illum, perque illius nequitias, consequimur; illò etiam invitò, ac renuente: quod est profectò mirabile. Et in hoc divinæ bonitatis magnitudo conspicitur. S. Chrysof. de provid. Dei l. 1.

Ubiq; voluntas est in causa, ubiq; nostrum arbitrium est auctor: quandoquidem diabolus etiam utilis nobis est; si eò, prout oportet, utamur. S. Chrysof. tom. 6. serm. cur è medio non sit sublatus diabolus. Ex quo cecidit de cælo superbus hic Angelus; & ad laudem, vel gloriam, justi Judicis factus est diabolus. Quidquid unquam egit, vel agere voluit; totum ad obsequium, & honorem, Dei profect; & proficere non desinit usque in finem sæculi. S. Rupertus l. 2. de oper. Spir. S. c. 25.

Vide Diabolus. Infernus.

TITU-